

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Robert Telus

Warszawa, 16 czerwca 2023 r.
znak sprawy: BM.zp.071.9.2023

Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu RP

Dotyczy: odpowiedzi na oświadczenie senatora Aleksandra Szweda w sprawie postulatów protestujących rolników z powiatów kłodzkiego i ząbkowickiego.

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z oświadczeniem złożonym podczas 62. posiedzenia Senatu RP w dniu 11 maja 2023 r. przez senatora Aleksandra Szweda w sprawie postulatów protestujących rolników z powiatów kłodzkiego i ząbkowickiego, przedstawiam odpowiedzi na pytania zawarte w przedmiotowym piśmie.

1. Pomimo wprowadzenia bezwzględnego zakazu przywożenia do Polski zboża z Ukrainy rolnicy nadal domagają się wprowadzenia cła na zboże i kaucji przy tranzycie.

W kontekście wspomnianego w postulacie zakazu uprzejmie informuję, że w odpowiedzi na działania i postulaty koalicji pięciu państw przyfrontowych tj. Polski, Bułgarii, Rumunii, Słowacji i Węgier Komisja Europejska 2 maja 2023 roku wydała rozporządzenie wykonawcze 2023/903¹, które wprowadziło do 5 czerwca 2023 r. środki zapobiegawcze w postaci **zakazu importu pszenicy, kukurydzy, nasion rzepaku i słonecznika** pochodzących z Ukrainy do ww. pięciu państw, w tym do Polski.

¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/903 z dnia 2 maja 2023 r. wprowadzające środki zapobiegawcze dotyczące niektórych produktów pochodzących z Ukrainy

W wyniku działań koalicji ww. państw – tzw. „5-tki” – KE rozporządzeniem wykonawczym 2023/1100² przedłużyła obowiązywanie środków zapobiegawczych do 15 września 2023 r. Tranzyt do innych państw członkowskich UE i krajów trzecich jest dozwolony. Biorąc powyższe pod uwagę, do 15 września 2023 r. wnioski o wprowadzenie ceł w imporcie do Polski pszenicy i kukurydzy pochodzącej z Ukrainy są bezprzedmiotowe, gdyż import nie odbywa się ze względu na obowiązywanie zakazu.

Odnosząc się do postulatu wprowadzenia **ceł na zboże**, zauważamy, że UE stosuje w tym obszarze zróżnicowane stawki celne. W przypadku niektórych zbóż UE stosuje zerową stawkę celną erga omnes tj. w imporcie ze wszystkich kierunków (np. kukurydza, CN 1005 90 00), a w przypadku innych stawkę celną erga omnes w wyższym wymiarze (np. pszenica zwyczajna niskiej jakości CN 1001 99 00 50 - 95 EUR/t). Import zbóż z Ukrainy podlega zasadom ustanowionym w Układzie o stowarzyszeniu UE-Ukraina³. Umowa ta w istotny sposób ograniczyła stosowanie ceł w imporcie z Ukrainy - w odniesieniu do zbóż niektóre ich rodzaje zostały objęte pełną liberalizacją ceł, natomiast dla pozostałych ograniczono liberalizację do poziomu bezcłowych kontyngentów taryfowych, po których przekroczeniu zastosowanie znajduje obowiązująca stawka celna erga omnes. Obecnie jednak import zbóż z Ukrainy jest objęty rozporządzeniem UE 2023/1077⁴, które przedłużyło o kolejny rok obowiązujące od 4 czerwca 2022 r. do 5 czerwca 2023 r.⁵ autonomiczne środki handlowe (ATM) zawieszające wszystkie jeszcze stosowane cła w imporcie z tego kierunku. Pomimo wniosków Polski zgłaszanych na forum UE postulujących m.in. wyłączenie z tych środków najbardziej wrażliwych produktów, ATM zostały przedłużone do 5 czerwca 2024 r. i obejmują niezmienny zakres towarowy. Nowa

² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/1100 z dnia 5 czerwca 2023 r. wprowadzające środki zapobiegawcze dotyczące niektórych produktów pochodzących z Ukrainy

³ Układ o stowarzyszeniu między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony, Dz. U. UE L 161 z 29.05.2014

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2023/1077 z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie środków tymczasowej liberalizacji handlu będących uzupełnieniem koncesji handlowych mających zastosowanie do ukraińskich produktów na podstawie Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony

⁵ Na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/870 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie środków tymczasowej liberalizacji handlu będących uzupełnieniem koncesji handlowych mających zastosowanie do ukraińskich produktów na podstawie Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi z jednej strony, a Ukrainą z drugiej strony

regulacja weszła w życie 6 czerwca 2023 r. Zwracamy więc uwagę, że nawet powrót do warunków importu sprzed wprowadzenia ATM nie oznaczałby automatycznego wprowadzenia ceł na wszystkie rodzaje importowanego zboża, a jedynie powrót do wcześniejszych (stosowanych na podstawie Układu o stowarzyszeniu) warunków importu z Ukrainy tj. w przypadku większości zbóż oznaczałoby to ustanowienie bezcłowych kontyngentów taryfowych.

Z uwagi na problem nadmiernego importu produktów rolno-spożywczych (w tym zbóż) z Ukrainy Ministerstwo Rozwoju i Technologii (MRiT) na wniosek MRiRW skierowało do komisarza ds. handlu UE V. Dombrovskisa dwa pisma:

- 5 kwietnia 2023 r. z wnioskiem o przywrócenie ceł erga omnes na kukurydzę (obecnie na poziomie zerowym) oraz w następnym kroku o przywrócenie warunków importu kukurydzy z Ukrainy wynikających z Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina (wniosek MRiRW z 19 stycznia 2023 r.)
- 13 kwietnia 2023 r. z wnioskiem o przywrócenie unijnych ceł na warunkach wynikających z Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina w imporcie z Ukrainy mięsa drobiowego, jaj, pszenicy i mąki pszennej (wniosek MRiRW z 7 kwietnia 2023 r.).

Wyżej wspomniane rozporządzenie 2023/1077, które przedłużyło obowiązywanie ATM w imporcie z Ukrainy, zawiera korzystniejsze postanowienia dot. procedury ochronnej (krótszy termin jej realizacji). W związku z tym, należy ponownie złożyć do KE wnioski o przywrócenie warunków taryfowych wynikających z Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina (z pewnymi modyfikacjami tych wniosków uwzględniającymi aktualną sytuację). Dlatego też obecnie opracowywane jest wystąpienie Polski do KE z wnioskiem o uruchomienie procedury ochronnej celem przywrócenia warunków importu z Ukrainy zgodnych z Układem o stowarzyszeniu wobec wybranych produktów, których import powoduje zakłócenia rynkowe.

Jeśli chodzi natomiast o postulat dot. wprowadzenia **kaucji w tranzycie** uprzejmie informuje, że zagadnienie to pozostaje poza kompetencją MRiRW i wymagałoby stanowiska Ministerstwa Finansów. Ponadto, rozważając możliwość wprowadzenia tego typu środków należy uwzględnić zobowiązania UE i Polski w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO), jak i Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina. Z zobowiązań

tych wynika m.in., że żadne środki stosowane w imporcie i w tranzycie nie powinny powodować gorszego traktowania przywozu z Ukrainy od przywozu z innych kierunków. Inna wątpliwość co do zgodności z zobowiązaniami międzynarodowymi odnosi się do sytuacji, gdyby kaucja miała być stosowana także w imporcie. Wówczas należałoby zauważyć, że – o ile kaucja nie byłaby zwracana – wszelkie dodatkowe opłaty stanowiące obciążenie finansowe w imporcie mogłyby być uznane jako równoważne stawkom celnym, a tym samym za niezgodne z Układem o stowarzyszeniu oraz regulacją ATM, na mocy których cła w imporcie wszystkich produktów z Ukrainy zostały zniesione lub zawieszono.

Ponadto, rozważając postulat wprowadzenia kaucji w tranzycie, należy wziąć pod uwagę, czy byłoby to rozwiązanie skuteczne i czy nie przyniosłoby skutku przeciwnego do zamierzonego tj. czy nie doprowadziłoby do zwiększenia importu zboża (podmioty deklarowałyby import zamiast tranzytu podlegającego obowiązkowi uiszczenia kaucji). Na chwilę obecną (do 15 września 2023 r.) obowiązuje ww. zakaz importu czterech produktów do pięciu państw przyfrontowych (w tym Polski) wprowadzony rozporządzeniem 2023/1100, ale w przypadku wycofania tego zakazu, taki niezamierzony efekt wprowadzenia kaucji w tranzycie mógłby mieć miejsce.

W kontekście tranzytu informuje również, że 20 kwietnia 2023 r. minister finansów wydał rozporządzenie⁶, na mocy którego przesyłki w tranzycie wymienionych w ww. rozporządzeniu produktów (m.in. zbóż) mają być objęte systemem SENT i plombami elektronicznymi, co powinno wpłynąć na uszczelnienie tranzytu.

2. Postulowana jest rezygnacja z ekoschematów lub liberalizacja ekoschematów, które w opinii rolników stanowią utrudnienie w ubieganiu się o płatność do gospodarstwa.

Ekoschematy są dużym, nowym prośrodowiskowym rodzajem płatności bezpośrednich. Są one na mocy przepisów unijnych obowiązkowe dla państwa członkowskiego, ale dobrowolne dla rolnika. Budżet przeznaczony na ekoschematy

⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 kwietnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie towarów, których przewóz jest objęty systemem monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów oraz obrotu paliwami opałowymi (Dz.U. 2023 poz. 750)

również został określony na poziomie przepisów unijnych i stanowi minimum 25% kwoty płatności bezpośrednich/rok.

Ekoschematy są to roczne, płatne praktyki, dostosowane do warunków i potrzeb krajowych, ale poddane ocenie przez Komisję Europejską pod kątem realizacji celów środowiskowych i klimatycznych nowej WPR – ochrony zasobów gleby, wód, klimatu, dobrostanu zwierząt, różnorodności biologicznej w produkcji rolnej.

W Polsce ekoschematy zostały tak zaprojektowane, żeby promować praktyki proprodukcyjne, które przekładają się na dochody rolnicze poprzez zwiększenie żyzności gleby, racjonalne nawożenie, poprawę jakości plonów. W ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 wprowadzono łącznie 5 ekoschematów obszarowych i dobrostan zwierząt.

W ramach ekoschematów obszarowych rolnicy mogą ubiegać się o przyznanie płatności do:

- rolnictwa węglowego i zarządzania składnikami odżywczymi (8 praktyk objętych systemem punktowym);
- obszarów z roślinami miododajnymi;
- retencjonowania wody na trwałych użytkach zielonych;
- integrowanej produkcji roślin;
- biologicznej ochrony upraw.

Kształt poszczególnych płatności w ramach ekoschematów został wypracowany w toku prac nad Planem Strategicznym oraz w trakcie negocjacji z Komisją Europejską. Szczegółowe informacje dotyczące ekoschematów znajdują się pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/ekoschematy3>

W kontekście liberalizacji ekoschematów MRiRW pragnie zwrócić uwagę, że od momentu przyjęcia przez Komisję Europejską w sierpniu 2022 roku Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, w tym dokumencie programowym zostały już wprowadzone zmiany mające wpływ na zwiększenie dostępności do ekoschematu Rolnictwo węglowe. W chwili obecnej planowane są kolejne zmiany. Niemniej jednak, należy mieć na względzie, że każda zmiana wymaga akceptacji Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki

Rolnej na lata 2023-2027 oraz przede wszystkim zgody Komisji Europejskiej na wprowadzenie takich zmian.

Ekoschemat Dobrostan zwierząt

Obecny kształt interwencji został wypracowany na podstawie rekomendacji środowisk rolniczych zgłaszanych na etapie poprzedzającym zatwierdzenie Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej, oraz zaproponowanej zmiany do już zatwierdzonego planu w grudniu 2022 r., zmiana ta została zaakceptowana przez Komisję Europejską w kwietniu br. Główną zmianą dotyczącą wsparcia przewidzianego w ramach Dobrostanu zwierząt w stosunku do PROW 2014 – 2020 jest znaczne rozszerzenie listy gatunków zwierząt objętych wsparciem, gdyż w dotychczasowym działaniu można było otrzymać płatność do świń, bydła (krów mlecznych i krów mamek) i owiec, natomiast w ramach ekoschematu Dobrostan zwierząt wsparcie dotyczy dotychczasowych gatunków zwierząt ale też hodowców: kur, indyków z przeznaczeniem do produkcji mięsa, koni, kóz oraz opasów.

W odniesieniu do świń i bydła wprowadzony został system punktowy oparty na odrębnej „wycenie” poszczególnych praktyk wpływających na poprawę dobrostanu zwierząt. W ramach tego systemu rolnik ma do dyspozycji menu praktyk, z których samodzielnie wybiera te praktyki, które będzie realizował. Płatność zależy od zakresu realizowanego przez rolnika zobowiązania. W odniesieniu do bydła uwzględniono różne systemy utrzymania zwierząt – umożliwiono uzyskanie wsparcia do bydła utrzymywanego w pomieszczeniu lub w budynku na uwięzi.

W odniesieniu do pozostałych gatunków zwierząt płatność przysługuje rolnikowi za realizację pakietu wymogów podwyższających poziom dobrostanu zwierząt określonych dla danego wariantu.

Ekoschemat Dobrostan zwierząt stwarza szerokie możliwości premiowania rolników stosujących ponadstandardowe warunki utrzymania różnych gatunków i grup technologicznych zwierząt w zależności od możliwości i uwarunkowań technicznych i organizacyjnych gospodarstw rolnych.

3. Konieczna jest zmiana sposobu naliczania czynszu dzierżawnego przez KOWR, obniżenie tego czynszu do czasu ustabilizowania się sytuacji ekonomicznej w rolnictwie.

Należy podkreślić, że w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowany został projekt ustawy o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz niektórych innych ustaw (numer w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD376).

Przewiduje on m.in. aby należność z tytułu czynszu dzierżawnego za nieruchomości wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, określonego w umowie jako równowartość pieniężna odpowiedniej ilości pszenicy, ustalana była na podstawie średniej krajowej ceny skupu pszenicy za jedenaście kwartałów poprzedzających termin płatności czynszu (obecnie jest to średnia krajowa cena skupu pszenicy w półroczu roku kalendarzowego poprzedzającym termin płatności czynszu). Proponowana zmiana w zakresie sposobu obliczania wysokości czynszu dzierżawnego za nieruchomości wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, stanowi realizację postulatów rolników i ma na celu zminimalizowanie negatywnych skutków występujących zaburzeń gospodarczych. Taki sposób naliczania czynszu dzierżawnego pozwoli na zmniejszenie wpływu wahających się cen pszenicy na wysokość czynszu dzierżawnego, co będzie korzystne dla rolników. Projekt ustawy przewiduje, że przepis ten miałby wejść w życie 1 stycznia 2024 r.

Obecnie wspomniany projekt ustawy znajduje się na etapie rozpatrzenia przez Stały Komitet Rady Ministrów. Proponowany przepis został zgłoszony zaś jako autopoprawka do projektu w dniu 31 maja 2023 r.

4. W uruchamianej akcji kredytowej dotyczącej preferencyjnych kredytów płynnościowych powinny się znaleźć środki finansowe na wsparcie kosztów odsetek już zaciągniętych pożyczek.

Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, umożliwiono wprowadzenie nowej pomocy w formie oprocentowania kredytów dla producentów rolnych, którym zagraża utrata płynności finansowej w związku

z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy.

Pomoc będzie polegała na stosowaniu dopłat do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych producentowi rolnemu do dnia 31 grudnia 2023 r. na utrzymanie płynności finansowej, przez okres nie dłuższy niż:

- 1) 36 miesięcy – w przypadku kredytów do 100 000 zł;
- 2) 48 miesięcy – w przypadku kredytów do 200 000 zł;
- 3) 60 miesięcy – w przypadku kredytów do 400 000 zł.

Kwota kredytów bankowych objętych pomocą, udzielonych producentowi rolnemu nie może przekroczyć kwoty:

- 1) 100 000 zł – gdy producent rolny prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym o powierzchni nie większej niż 50 ha użytków rolnych;
- 2) 200 000 zł – gdy producent rolny prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym o powierzchni powyżej 50 ha i nie większej niż 100 ha użytków rolnych;
- 3) 400 000 zł – gdy producent rolny prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych.

Oprocentowanie tych kredytów dla kredytobiorcy będzie wynosić 2%.

Powyższy kredyt może będzie mógł zostać udzielony na uregulowanie zobowiązań finansowych związanych z prowadzeniem działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym oraz ponoszenie przez producentów rolnych bieżących nakładów na produkcję.

Pomoc ta została notyfikowana Komisji Europejskiej jako zgodna z komunikatem Komisji Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy. A zatem będzie mogła być udzielana od dnia ogłoszenia pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej o zgodności ze wspólnym rynkiem pomocy publicznej określonej w powyższym przepisie.

5. Konieczne jest uruchomienie skupu interwencyjnego na rynku mleka.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi stały monitoring rynków rolnych, także z wykorzystaniem danych Komisji Europejskiej. Sytuacja na rynku produktów zwierzęcych, w tym mleka, jest przedmiotem cyklicznej, comiesięcznej dyskusji na posiedzeniach komitetów i grup ekspertów ds. wspólnej organizacji rynków rolnych – produkty zwierzęce, a także na posiedzeniach Specjalnego Komitetu ds. Rolnictwa oraz Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa.

Pierwsze sygnały zmiany trendu na światowym rynku mleka zaczęły się pojawiać w II połowie 2022 r., co wpłynęło najpierw na obniżenie unijnych cen zbytu proszków mlecznych i serwatki w proszku, a w IV kwartale 2022 r. także masła. W Polsce poziom cen produktów mlecznych jest w znacznym stopniu uzależniony od kondycji ekonomicznej rynku światowego, a w szczególności rynku wspólnotowego, co jest efektem jednolitego rynku UE a także rosnącej wymiany handlowej. Utrzymujący się przez kilka miesięcy spadkowy trend cen zbytu artykułów mleczarskich wymusił na zakładach mleczarskich w UE korektę cen skupu mleka. Spadki tych cen miały zróżnicowany charakter. Najwcześniej, bo już pod koniec minionego roku wystąpiły na Litwie i Łotwie, a od stycznia 2023 r. dotknęły wszystkie p.cz. UE.

W porównaniu do grudnia 2022 r. średnia cena skupu mleka w Polsce w styczniu br. obniżyła się o 12,8%, do poziomu 242,30 zł/100kg. Spadek średniej ceny w skupie odnotowano także w lutym 2023 r. (227,91 zł/100kg; -5,9% m/m) oraz w marcu 2023 r. (223,63 zł/kg; -1,9% m/m), choć tempo tego spadku, zwłaszcza w ostatnim miesiącu, wyhamowało. Średnia krajowa cena skupu mleka w marcu 2023 r. jest jednocześnie o 13,4% powyżej ceny sprzed roku oraz o 48,1% powyżej ceny z marca 2021 r., jednakże odwrócenie tendencji wzrostowej przy jednoczesnych wysokich kosztach produkcji budzi niepokój rolników o rozwój sytuacji w najbliższych miesiącach.

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków produktów rolnych, w okresie od 1 lutego do 30 września mogą być realizowane zakupy interwencyjne masła i odtłuszczonego mleka w proszku, po cenach ustalonych w rozporządzeniu Rady (UE) nr 1370/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. określającym środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych. Oznacza to, że publiczna interwencja jest obecnie uruchomiona.

W 21. tygodniu br. (22-28.05.2023 r.) średnia unijna cena zbytu masła wyniosła 474 EUR/100kg (w Polsce było to 440 EUR/100kg), a średnia unijna cena zbytu odtłuszczonego mleka w proszku (OMP) osiągnęła poziom 248 EUR/100kg (w Polsce 251 EUR/100kg). Średnia tygodniowa cena zbytu masła wzrosła o 2% i był to pierwszy wzrost od 9 kwietnia 2023 r., podczas gdy średnia cena zbytu OMP już od połowy kwietnia br. wykazuje lekką tendencję wzrostową, a jej ostatnia zmiana tygodniowa wyniosła +1,1%. Średnie bieżące ceny rynkowe tych dwóch produktów w UE-27 przewyższają o 113,7% i 46,0% obowiązujące ceny interwencyjnego zakupu, wyznaczone odpowiednio na poziomie 221,75 EUR/100kg dla masła i 169,80 EUR/100kg dla OMP. Stąd brak zainteresowania unijnych operatorów oferowaniem tych produktów do magazynów interwencyjnych UE.

Mając na uwadze powyższe, na posiedzeniu Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 20 marca 2023 r. Polska postulowała podniesienie poziomu cen interwencyjnych, co pozwoliłoby operatorom na korzystanie z otwartej obecnie interwencji publicznej na masło i odtłuszczone mleko w proszku. W piśmie z dnia 11 maja 2023 r. do Komisarza UE ds. Rolnictwa Pana Janusza Wojciechowskiego, zawnioskowano o uruchomienie procedury aktualizacji cen interwencyjnych.

W odniesieniu do powyższej inicjatywy, z uwagi na charakter tej kwestii, istotne jest włączenie w ten proces jak najszerszego grona partnerów z innych państw członkowskich, reprezentujących zarówno administrację rządową jak i przedstawicieli sektora, gdyż tylko wspólne działania w tej sprawie mogą przynieść pozytywne efekty, zwłaszcza, że zdaniem Komisji Europejskiej obecna sytuacja rynkowa interwencji publicznej nie wymaga.

Na posiedzeniu Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniach 20 marca 2023 r. oraz 24 kwietnia 2023 r., a także w piśmie do Komisarza Pana Janusza Wojciechowskiego, Polska postuluje podniesienie poziomu cen interwencyjnych, co pozwoliłoby operatorom na korzystanie z otwartej obecnie interwencji publicznej na masło i odtłuszczone mleko w proszku.

Jednakże zdaniem Komisji Europejskiej obecna sytuacja rynkowa interwencji publicznej nie wymaga. W opinii Komisji mamy do czynienia z długo oczekiwaną korektą sytuacji na tym rynku. Zanim doszło do obniżenia średnich ceny skupu mleka

w UE w styczniu 2023 r. znajdowały się one w fazie nieprzerwanego wzrostu do historycznie wysokich poziomów przez okres dwudziestu czterech miesięcy z rzędu. To powoduje, że pomimo odnotowanego spadku, ceny mleka w skupie, w opinii Komisji, są nadal na akceptowalnym poziomie. Trwa także korekta cen produktów mleczarskich, choć w ostatnich tygodniach można już mówić o stabilizacji sytuacji. Obserwowany jest spadek popytu na produkty mleczne, ale obecna sytuacja na tym rynku nie wskazuje, w opinii Komisji, na kryzys. Komisja zapowiedziała kontynuację monitorowania sytuacji rynkowej i reakcję, jeśli będzie ona konieczna. Podobne stanowisko Komisja zaprezentowała na posiedzeniu Rady UE w kwietniu 2023 r. W jej opinii sytuacja na rynku mleka w okresie luty – marzec 2023 r. zaczęła wykazywać oznaki stabilizacji. Powinno się to utrzymać w kolejnych miesiącach, pod warunkiem, że dostawy mleka do skupu będą dostosowane do rynkowego popytu. Dobrym prognostykiem dalszego rozwoju sytuacji na rynku mleka w skali globalnej, a w konsekwencji także dla polskiego sektora mleczarskiego, są również dwa ostatnie notowania kontraktów terminowych na platformie Global Dairy Trade (nr 330 i 331), które w dniach 18 kwietnia 2023 r. oraz 2 maja 2023 r. wykazały wzrost odpowiednio o 3,2% oraz o 2,5%.

Na posiedzeniu Specjalnego Komitetu ds. Rolnictwa w dniu 8 maja 2023 r. Komisja Europejska dodała, że spadek cen skupu mleka surowego, jest spodziewanym zjawiskiem na początku roku kalendarzowego. Średnia cena unijna w marcu 2023 r., wynosząca 52 centy/kg, to i tak historycznie najwyższa cena mleka w UE w tym miesiącu. Ponadto KE zwróciła uwagę na nadal wysokie i stabilne od trzech miesięcy ceny produktów mleczarskich, po okresie ich spadku.

Na posiedzeniu Rady UE w dniu 30 maja 2023 r. odnosząc się do unijnego rynku mleka Komisja odnotowała dalszy spadek ceny skupu surowca mlecznego. KE podkreśliła jednocześnie, że nadal jest ona wysoka, choć w niektórych p.cz. cena ta jest wyraźnie niższa od średniej unijnej. Jednocześnie na posiedzeniu zaprezentowany został wniosek jednego z państw członkowskich, poparty przez szereg krajów, w tym Polskę, w sprawie narzędzi zarządzania kryzysowego: potrzeba wsparcia unijnych rolników w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej. Zaproponowano w nim przedyskutowanie możliwości ulepszenia obecnych narzędzi zarządzania kryzysowego w ramach przyszłej Wspólnej Polityki Rolnej, które byłyby wykorzystywane dla

zarządzenia potencjalnym podobnym sytuacjom w przyszłości w sposób bardziej skuteczny i ukierunkowany niż obecnie. Zdaniem wielu p.c.z. zbliżający się śródkresowy przegląd wieloletnich ram finansowych stanowi idealną okazję do odpowiedniego zajęcia się tymi kwestiami.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi także na forum krajowym działania dotyczące rynku mleka. Sposobom stabilizacji sytuacji na tym rynku było poświęcone spotkanie strony rządowej zorganizowane w dniu 16 maja 2023 r. w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi z przedstawicielami branży mleczarskiej, którzy poinformowali, że problemem spółdzielni są niekorzystne kontrakty z dostawcami gazu, podpisane w momencie, gdy jego cena była bardzo wysoka. Podkreśliłem, że zauważam problemy, z którymi obecnie zmagają się sektor mleczarski i jestem świadomy ich wagi. Zapewniłem o gotowości do rozmów i wspólnego poszukiwania sposobów pomocy spółdzielniom w trudnej sytuacji, a co za tym idzie – rolnikom.

Ponadto, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpiło do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie otrzymywanych sygnałów, że sieci handlowe w Polsce wykorzystują swoją siłę rynkową i wymuszają na dostawcach produktów mleczarskich drastyczne, nieuzasadnione obniżki cen masła, oferując klientom masło po niższych cenach niż koszt jego wytworzenia.

Poinformowałem UOKIK, iż od początku 2023 r. obserwowany jest spadek ceny skupu mleka surowego przy rosnących kosztach jego produkcji i przetwarzania. Ceny gotowych produktów mleczarskich oferowanych konsumentowi końcowemu spadają, co dodatkowo potęguje osłabienie pozycji ekonomicznej zakładów mleczarskich. Duże podmioty detaliczne wykorzystując pozycję rynkową wymuszają na dostawcach nieuzasadnione obniżanie ceny, co w konsekwencji powoduje oferowanie konsumentom masła po zaniżonych cenach. Utrzymywanie zaistniałych praktyk, pogłębia trudną sytuację podmiotów z branży mleczarskiej i może doprowadzić do kryzysu na rynku mleka.

Uwzględniając powyższe oraz mając na względzie art. 6 ustawy z dnia 17 listopada 2021 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, MRiRW zwróciło do UOKIK z prośbą o zbadanie zaistniałej sytuacji i podjęcie stosownych działań.

6. Niezbędne jest podniesienie płac pracowników biur powiatowych ARiMR.

W trakcie prac nad projektem ustawy budżetowej na rok 2023 uwzględniono dla Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wzrost wynagrodzeń osobowych o 10,4 % w stosunku do wysokości wynagrodzeń zaplanowanych w ustawie budżetowej na rok 2022, tj. o kwotę 89 895 tys. zł.

Dodatkowo w trakcie realizacji budżetu na rok 2023 przyznane zostały środki z decyzji Ministra Finansów w łącznej wysokości 3.610 tys. zł z przeznaczeniem na pokrycie wzrostu kwoty minimalnego wynagrodzenia zasadniczego w 2023 r. oraz podwyższenie z dniem 1 czerwca 2023 r. wynagrodzenia zasadniczego do kwoty 4.000 zł dla najniżej zarabiających pracowników oddziałów regionalnych i biur powiatowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

7. Konieczne są zmiany w ustawie o ochronie zwierząt mające na celu rzeczywiste uniemożliwienie wchodzenia do gospodarstw rolnych wszelkiego rodzaju fundacji i stowarzyszeń uprawnienia do wchodzenia w celach kontrolnych, z asystą właściwego terytorialnie powiatowego lekarza weterynarii lub osoby przez niego upoważnionej, powinny mieć tylko organy i instytucje państwowe.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podziela powyższy postulat, co znalazło wyraz w projekcie ustawy o szczególnych rozwiązaniach mających na celu poprawę nadzoru nad zdrowiem i ochroną zwierząt (UC140). Opracowany przez Ministerstwo projekt ustawy zawiera szereg rozwiązań regulujących zasady interwencyjnego odbierania zwierząt przez organizacje społeczne, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt. Wśród zaproponowanych w ww. projekcie zmian w ustawie o ochronie zwierząt znajduje się m. in. zakaz noszenia mundurów przez upoważnionych przedstawicieli organizacji społecznych oraz wyłączenie możliwości samodzielnego odbierania przez nich zwierząt gospodarskich – niezbędny będzie udział powiatowego lekarza weterynarii, który dokona oceny podstaw do interwencyjnego odebrania zwierzęcia gospodarskiego.

Projekt ustawy jest obecnie rozpatrywany przez Komitet do Spraw Europejskich.

Z wyrazami szacunku

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Robert Telus
/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

1. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów